

“УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЖОЛООЧ, МЭРГЭШСЭН ЖОЛООЧ БЭЛТГЭХ ЖУРАМ, СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР”-ИЙН ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улс тусгаар тогтносон цагаас эхлэн шинээр үүсч хөгжсөн тээврийн салбаруудын нэг бол усан замын тээврийн салбар юм. 1930-аад онд тухайн үеийн ЗХУ-ын Дорнод Сибирийн усан замын газрын харьяа Хөвсгөлийн усан замын газар байгуулагдахад оросын мэргэжилтнүүд Монгол ажилчдыг галч, усан цэрэг, залуурчин, механикч зэрэг туслах ажилчнаар дагалдуулан сургаж байсан бөгөөд улмаар ОХУ-д усан онгоцны удирдлага, инженер мэргэжлээр суралцуулж эхэлснээр усан замын тээврийн салбарын үндэсний мэргэжилтэй боловсон хүчнийг бэлтгэж эхэлсэн түүхтэй.

Монгол Улс усан замаар 1990 оноос ОХУ-тай улстай хийж байсан худалдааны эргэлт бүрэн зогссон, өмч хувьчлагдсан, хөдлөх бүрэлдэхүүн хуучирсан, мөн байгаль орчны нөлөөллийн асуудал зэрэг шалтгааны улмаас усан замын тээврийн салбар 2000 оны дунд үе хүртэл зогсонги байдалд орсон.

2000 оноос эхлэн Хөвсгөл нуурт цөөн тооны хувийн завь бүхий нутгийн иргэд аялал жуулчлалын зориулалтаар усан замын тээврийн үйл ажиллагаа эрхэлж байсан бөгөөд тухайн үед Хөвсгөл нуурт 10 хүрэхгүй усан замын тээврийн хэрэгсэл бүртгэгдэж байв. Зам, тээврийн хөгжлийн яамнаас 2017 онд улсын хэмжээнд зохион байгуулсан усан замын тээврийн хэрэгслийн техникийн үзлэг, тооллогод 150 орчим усан замын тээврийн хэрэгсэл хамрагдсан бөгөөд цаашид тээврийн хэрэгслийн тоо өсөх хандлагатай байна.

Усан замын тээврийн мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх, мэргэшүүлэх, давтан сургах, сургалтын хөтөлбөрийг батлах асуудлыг холбогдох хуулинд тусгаж, тусгай журмаар зохицуулахаас өмнө усан замын тээврийн үйлчилгээ эрхлэгчид болон завь жолоодогчдод хууль, тогтоомжийг сурталчлан таниулах, аюулгүйн ажиллагааны заавар, зөвлөмжөөр хангах зорилго бүхий сургалт, семинарыг Зам, тээврийн хөгжлийн яамны харьяа Далайн захиргаа жил бүр Хөвсгөл аймгийн Хатгал тосгонд төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын орон нутгийн салбаруудтай хамтран зохион байгуулсаар ирсэн.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрт тусгагдсаны дагуу Зам, тээврийн хөгжлийн яамнаас байгаль орчинд ээлтэй усан замын тээврийг хөгжүүлэхэд анхаарч төрийн байгууллагууд, хувийн хэвшил, иргэд хоорондын ажлын уялдаа холбоог сайжруулах ажлын хүрээнд салбарын гол хууль болох “Усан замын тээврийн тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгыг 2017 онд батлуулсан. Уг хуулинд усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал, зорчигчийн болон жолоочийн амь насны даатгалын асуудал, усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч гэсэн нэр томъёоны тодорхойлолт, усан замын тээврийн хэрэгслийн ангилал тогтоох, их, дээд сургууль төгссөн болон зохих сургалтанд хамрагдаж үнэмлэх авсан этгээд нь тохирох ангиллын тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхтэй байх тухай заалтууд шинээр тусгагдсан болно.

“Усан замын тээврийн тухай” хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.9. дэх заалтад “Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам, сургалтын хөтөлбөр”-ийг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй хамтран батлахаар тусгагдсан болно. Иймд усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулах, мэргэжлийн шалгалт авах, хяналт хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг нарийвчлан зохицуулах шаардлагын үүднээс журмын төсөл болон сургалтын хөтөлбөрийг шинээр боловсруулаад байна.

Журмын төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Усан замын тээврийн салбарт ажиллах мэргэжлийн боловсон хүчнийг дотооддоо сургаж, бэлтгэх, дадлагажуулах сургалтын материаллаг бааз байхгүй тул манай улс ОХУ,

БНХАУ, БНСУ, Швед зэрэг далайн олон улсын худалдааны салбарын туршлагатай улс орнуудын их, дээд сургуулиудтай тогтоосон харилцаа, хамтын ажиллагааны хүрээнд цөөн тооны монгол иргэдийг хөлөг онгоцны инженер, удирдлагын мэргэжлээр сургаж бэлтгэж байна.

Гэсэн хэдий ч шинээр батлагдсан хуулийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд ЗТХЯ нь журмын зохих шаардлагуудыг хангасан сургалтын байгууллагуудыг түшиглэн тусгай сургалтын хөтөлбөрөөр усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх, мэргэшүүлэх сургалтыг явуулахаар төлөвлөөд байна.

Усан замын тээврийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.4. дэх заалтад жижиг болон бага оврын усан замын тээврийн хэрэгслийг усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, эсхүл мэргэшсэн жолооч жолоодох, харин дундаас дээш ангиллын усан замын тээврийн хэрэгслийг ахмад удирдах талаар тус тус заасан.

Энэхүү журмаар Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулах, мэргэжлийн шалгалт авах, усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн үнэмлэх олгох, хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг тус тус зохицуулах юм.

Журмын төсөл нь 6 зүйл, 46 заалттай. Сургалтын хөтөлбөрийг усан замын тээврийн салбарт мөрдөгдөж буй хууль, тогтоомж болон 2010 онд эмхлэн гаргасан “Бага оврын усан онгоц, завийг осол аюулгүй жолоодох” гарын авлагад тулгуурлан боловсруулсан бөгөөд уг сургалтын хөтөлбөр болон жолоочийн үнэмлэхний загварыг энэхүү журмын хавсралтаар батлах юм.

“Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам”-ын төсөлд сургалт явуулахад зориулсан орчин, материаллаг баазыг бүрдүүлэх, мэргэжлийн багштай байх зэрэг шаардлагуудыг хангасан байгууллага (цаашид сургалтын төв гэх) нь хууль тогтоомжид нийцүүлэн сургалт явуулах, харин холбогдох төрийн байгууллага нь сургалтын үйл ажиллагаа, чанарт хяналт тавих, мэргэжлийн шалгалт авах асуудлыг зохицуулсан заалтууд тусгагдсан.

“Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам, сургалтын хөтөлбөр”-ийн төсөлд Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам болон Онцгой байдлын ерөнхий газар, холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагуудаас ирүүлсэн саналуудыг тусгах, мөн усан замын тээврийн үйлчилгээ эрхлэгч иргэд, аж ахуйн нэгж болон завь жолоодогчдын дунд хэлэлцүүлэг зохион байгуулж санал авах, Зам, тээврийн хөгжлийн яам болон түүний харьяа Монгол Улсын Далайн захиргааны албан ёсны цахим хуудсанд журмын төслийг байрлуулж, олон нийтийн санал авах зэрэг ажлуудыг Захиргааны ерөнхий хуулийн шаардлагын дагуу зохион байгуулсан болно.

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН ЯАМ

“Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам, сургалтын хөтөлбөр”-ийн төсөлд хийсэн нөлөөллийн шинжилгээ

1. Журам батлуулах үндэслэл, шаардлага

“Усан замын тээврийн тухай хууль”-ийг хэрэгжүүлэх, усан замын тээврийн тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлыг хангах, усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчих үед хүний амь нас эрсдэхээс урьдчилан сэргийлэхтэй холбогдуулан усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийг сургаж бэлтгэх, дадлагажуулах, мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх зорилгоор “Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам”-ын төслийг шинээр боловсруулж, батлуулах шаардлага зүй ёсоор тавигдаж байна.

Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалт нь Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 14.4-т заасны дагуу мэргэжлийн ур чадвар эзэмшүүлэх богино хугацааны түр сургалтад хамаарах бөгөөд журмын төслийг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хууль, тогтоомжийн зохицуулалтуудыг үндэслэн боловсруулсан.

Сургалтын төвийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, төгсөгчдийн мэргэжлийн ур чадварыг үнэлэх, шалгаж баталгаажуулах хөндлөнгийн шалгалтыг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үнэлгээний асуудал эрхэлсэн байгууллага зохион байгуулахаар “Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам”-ын төсөлд тусгасан.

Сургалт явуулахад шаардлагатай сургалтын орчин, материаллаг баазыг бүрдүүлсэн, мэргэжлийн багштай байх зэрэг шаардлагуудыг хангасан байгууллага нь хууль тогтоомжид нийцүүлэн чанартай сургалт явуулах, сонсогч төгсөгчдийн талаар мэдээллийн сантай байх, мэргэжлийн шалгалт авах зэрэг асуудлуудыг зохицуулахаар журмын төсөлд тусгаад байна.

2. Журмын төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Энэхүү журмаар Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулах, мэргэжлийн шалгалт авах, усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн үнэмлэх олгох, хяналтыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг тус тус зохицуулна.

Журмын төсөл нь 6 зүйл, 41 заалттай. Сургалтын хөтөлбөрийг усан замын тээврийн салбарт мөрдөгдөж буй хууль, тогтоомж болон 2010 онд эмхэтгэн гаргасан “Бага оврын усан онгоц, завийг осол аюулгүй жолоодох” гарын авлагад тулгуурлан боловсруулсан бөгөөд уг сургалтын хөтөлбөр болон жолоочийн үнэмлэхний загварыг энэхүү журмын хамт хавсралтаар батлах юм.

3. Журмын төсөл батлагдсаны дараа эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь аливаа байдлаар хөндөгдөж болохуйц бүлгийг тодорхойлох

Журмын төсөл батлагдсаны дараа усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчигч болон ачаа тээврийн ажил, үйлчилгээ эрхэлж буй хүн, хуулийн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг, сонирхол нь ямар нэг байдлаар хөндөгдөхгүй.

4. Хүний эрх, эрх чөлөөг хязгаарласан, өрсөлдөөнийг хязгаарласан, эдийн засаг, нийгмийн болон бусад үйл ажиллагаанд саад хориг учруулсан, аливаа хүнд суртал, авлига гарах нөхцөл боломж бүрдүүлсэн байж болзошгүй зохицуулалт агуулж байгаа эсэх

Энэхүү журмын төсөлд хүний эрх, эрх чөлөө, өрсөлдөөнийг хязгаарласан, эдийн засаг, нийгмийн болон бусад үйл ажиллагаанд саад хориг учруулсан, аливаа хүнд суртал, авлига үүсэх нөхцөл бүрдүүлсэн зохицуулалт агуулаагүй болно.

5. Тухайн асуудлыг зохицуулж байгаа урьд нь батлагдсан шийдвэр байгаа эсэх, тушаалыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөц, санхүү эдийн засгийн тогтолцоо.

Шинэчлэн батлагдсан Усан замын тээврийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.9. дэх заалтад “усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх, сургалтын хөтөлбөр батлах” журмыг мэргэжлийн боловсрол, сургалтын болон усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална” гэж заасны дагуу журмын төслийг шинээр боловсруулсан бөгөөд тухайн асуудлыг зохицуулж байсан ямар нэгэн шийдвэр өмнө нь байгаагүй болно.

Захиргааны ерөнхий хуулийн шаардлагын дагуу журмыг шинээр боловсруулсан бөгөөд усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтыг хувийн хэвшлийн оролцоотойгоор явуулах тул төрөөс санхүү, эдийн засгийн зардал шаардагдахгүй болно.

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН ЯАМ

**ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН САЙД, ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
САЙДЫН ХАМТАРСАН ТУШААЛ**

Журам, сургалтын хөтөлбөр батлах тухай

20.... оны .... дугаар сарын
....-ны өдөр

Дугаар .....

Улаанбаатар хот

Усан замын тээврийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.9 дэх хэсгийг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. "Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам"-ыг нэгдүгээр хавсралтаар, "сургалтын хөтөлбөр"-ийг хоёрдугаар хавсралтаар, жолоочийн мэргэжлийн үнэмлэхний загварыг гуравдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх, мэргэшлийг дээшлүүлэх, жолоочийн мэргэжлийн шалгалт авах, үнэмлэх олгох арга хэмжээг зохион байгуулж, ажиллахыг Зам, тээврийн хөгжлийн яамны харьяа Далайн захиргаа /С.Түвшинтөр/-нд үүрэг болгосугай.

3. Энэхүү журмын хэрэгжилтэнд хяналт тавьж ажиллахыг Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Төмөр зам, далайн тээврийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Б.Артур/, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны Хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Ц.Амартөгс/-т тус тус үүрэг болгосугай.

**ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН
САЙД**

/...../

**ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
САЙД**

/...../

Зам, тээврийн хөгжлийн сайд, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
хамтарсан 20.... оны .... дүгээр сарын ..... –ны өдрийн .... тоот
тушаалын нэгдүгээр хавсралт

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЖОЛООЧ, МЭРГЭШСЭН ЖОЛООЧ БЭЛТГЭХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэхүү журмаар Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулах, мэргэжлийн шалгалт авах, усан замын тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрхийн үнэмлэх (цаашид "жолоочийн үнэмлэх" гэх) олгохтой холбогдсон харилцааг зохицуулна.

1.2. Сургалт явуулах материаллаг бааз, мэргэжлийн боловсон хүчнээр бүрэн хангагдсан, хөдөлмөр эрхлэлт, мэргэжлийн сургалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад бүртгүүлж, сургалт явуулах эрх авсан аж ахуйн нэгж, байгууллага (цаашид "сургалтын төв" гэх) нь усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтыг хууль, тогтоомжид нийцүүлэн явуулна.

1.3. Бага болон жижиг оврын усан замын тээврийн хэрэгслийг ахуйн зориулалтаар ашиглаж буй тохиолдолд усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч нь зорчигч болон ачаа, аюултай ачаа, овор ихтэй, урт хүнд ачаа ачихаас бусад ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэнэ.

1.4. Усан замын тээврийн хэрэгслийн мэргэшсэн жолооч нь бага оврын, жолоочоос гадна 20 хүртэлх хүний суудалтай, 5-аас 20 метр хүртэл урттай усан замын тээврийн хэрэгслийг /5 тонноос ихгүй даацтай чиргүүл болон усан замын тээврийн хэрэгсэл чирэх/ жолоодож аюултай ачаа, овор ихтэй, урт хүнд ачаа ачих зэрэг ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэнэ.

1.5. Эрүүл мэндийн үзлэгт тэнцсэн, 18 насанд хүрсэн, "В" ангиллын авто тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн үнэмлэхтэй, Монгол Улсын иргэн усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтад хамрагдаж болно.

1.6. Монгол Улсын холбогдох хууль, тогтоомж зөрчсөний улмаас усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхээ хасуулсан хугацаа нь дуусаагүй этгээдийг энэхүү сургалтад элсүүлэхгүй.

1.7. Сургалтын төв нь суралцагч болон сургалтыг явуулах багш нартай гэрээ байгуулна.

1.8. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийг 1-6 хүртэл сар, мэргэшсэн жолоочийг 1-3 хүртэл сарын хугацаагаар сургалтад хамруулна.

1.9. Усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, түүний эрх олгосон захиргааны байгууллагаас томилсон мэргэжлийн шалгалтын комисс энэ журмын дагуу сургалтын хөтөлбөрт бүрэн хамрагдсан сонсогчоос мэргэжлийн шалгалтыг авна.

1.10. Сургалтын төв нь төгсөгчдийн мэргэжлийн ур чадварыг үнэлүүлэх, шалгуулах, баталгаажуулах хөндлөнгийн шалгалт зохион байгуулах хүсэлтээ мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үнэлгээний асуудал эрхэлсэн байгууллагад 30 хоногийн дотор хүргүүлнэ.

Хоёр. Сургалтын төвд тавигдах шаардлага.

2.1. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалт явуулах сургалтын төв нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

2.1.1. Сургалт явуулах нөхцөл нь хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангасан зориулалтын өөрийн болон түрээсийн хичээлийн анги танхим нь MNS:6541 стандартын шаардлага хангасан байна. Мөн суралцагчдад хүрэлцэхүйц тооны ширээ, сандал, зохих үзүүлэн самбар, техник хэрэгсэлтэй байх;

- “Усан замын тээврийн тухай хууль” болон дагалдах дүрэм, журмын шаардлагыг харуулсан үзүүлэх самбарууд
- Усан замын тэмдэг, тэмдэглэгээний тайлбар бүхий самбарууд;
- Усан замын бүдүүвч зураг;
- Сургалтын техник, хэрэгсэл;
- Усан замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгүүр, хүч дамжуулах болон сэнс, цахилгаан тоноглол, залуурын механизм, бусад шаардлагатай эд ангиудын ажиллагааны зарчмыг харуулсан макет, үзүүлэн;

2.1.2. Онол /хууль, тогтоомж/-ын хичээл заах багш нь магистр, түүнээс дээш зэрэгтэй, тухайн мэргэжлээр ажиллаж байсан дадлага, туршлагатай, мэргэшсэн, усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн үнэмлэхтэй, багшлах эрхтэй байх;

2.1.3. Жолоодлогын дадлагын багш нь авто болон усан замын тээврийн хэрэгслийн инженер мэргэжилтэй, механикийн дунд болон түүнээс дээш боловсролтой, 3-аас доошгүй жил усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодож байсан туршлагатай байхаас гадна батлагдсан сургалтын хөтөлбөрийн дагуу сургалтыг удирдан явуулах чадвартай, хичээл заах аргын дараалал, төлөвлөгөөтэй, усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн үнэмлэхтэй;

2.2. Жолоодлогын дадлага хийх зориулалтаар ашиглах усан замын тээврийн хэрэгсэл нь тухайн ангилалд тохирсон байх бөгөөд дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

2.2.1. Техникийн хяналтын үзлэгт тэнцсэн;

2.2.2. “Сургалтын тээврийн хэрэгсэл” гэсэн таних тэмдэгийг усан замын тээврийн хэрэгслийн их биеийн хажуу талд байрлуулсан байх.

2.2.3. Жолоодлогын дадлага хийх зориулалтаар ашиглах усан замын тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээний хуулбар (нотариатаар гэрчлүүлсэн);

Гурав. Сургалтын зохион байгуулалт

3.1. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтын зорилго, агуулга, хөтөлбөр нь суралцагчдад усан замын тээврийн хэрэгслийг жолоодох ур чадварыг эзэмшүүлэх, жолоодох эрх авах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэгдэнэ.

3.2. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтанд хамрагдах хүсэлт гаргасан этгээдийн элсэлтийг сургалтын төв хариуцан зохион байгуулах бөгөөд суралцагчдын ирц, багшийн журнал, холбогдох бүртгэл хөтөлнө.

3.3. Хууль, тогтоомжийн хичээлийн хөтөлбөрийг “Усан замын тээврийн тухай” хууль, дагалдах дүрэм, журам болон бусад холбогдох хууль, тогтоомжийн хүрээнд боловсруулна.

3.4. Жолоодлогын дадлагын хичээлээр дараах ур чадварыг эзэмшүүлсэн байна. Үүнд:

- Усан замын тээврийн хэрэгслийг зогсоол, эрэгт байрлуулах, усан замаар тээврийн хэрэгслийг жолоодох, зогсоох, холбогдох тэмдэг, тэмдэглэгээ, дохиог ашиглах тайлбарлах ур чадвар гэх мэт.

Аврах ажиллагааны дадлага:

- Усны мандал дээр байгаа “хиймэл хүн” рүү дөхөн очиж, аврах ажиллагааг зөв гүйцэтгэх, аврах цагирагийг ус руу шидэж өгөх;
- Усанд осолдсон хүнд эмнэлгийн анхны шатны тусламж үзүүлэх;

3.5. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үнэлгээний асуудал эрхэлсэн байгууллага нь усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтын явцад хяналт тавина.

3.6. Сургалтын төв нь сургалтад хамрагдаж байгаа иргэний мэдээллийг /элсэгчдийн овог нэр, регистрийн дугаар, холбоо барих утасны дугаар бүхий бүртгэлийн жагсаалтыг/ сургалт эхэлснээс хойш ажлын 5 хоногийн дотор Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үнэлгээний төвийн нэгдсэн санд бүртгүүлж, баталгаажуулна.

3.7. Жолооч бэлтгэх сургалтыг чанаргүй зохион байгуулснаас суралцагчид учирсан хохирлыг уг сургалтыг зохион байгуулсан этгээд хариуцан барагдуулна.

Дөрөв. Мэргэжлийн шалгалт авах үйл ажиллагаа

4.1. Мэргэжлийн шалгалтын комиссыг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, түүний эрх олгосон захиргааны байгууллага байгуулна.

4.2. Мэргэжлийн шалгалтын комиссын гишүүн нь усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох дадлага туршлагатай, "Усан замын тээврийн тухай" болон бусад холбогдох хууль, тогтоомжийн зохих мэдлэгтэй, далайн болон усан замын тээврийн мэргэжилтэй, эсхүл тухайн салбарт 3-аас доошгүй жил ажилласан туршлагатай хүн байна.

4.3. Мэргэжлийн шалгалтын комисс нь усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх тухайн сургалтад хамрагдсан суралцагч тус бүрийн сургалтын дүнгийн хүснэгттэй танилцан сургалтанд бүрэн хамрагдсан эсэхийг магадласны дараа мэргэжлийн шалгалт авна.

4.4. Мэргэжлийн шалгалтын тестийг тухайн сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд сургалтын төв боловсруулах бөгөөд тестийн асуулт, хариултын нууцлалыг хадгалах үүрэгтэй.

4.5. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийн мэргэжлийн шалгалтыг онолын болон жолоодлогын дадлага гэсэн хоёр шатлалаар авна. Үүнд:

4.6. Онолын шалгалтанд тэнцсэн этгээдийг жолоодлогын шалгалтанд оруулна.

4.7. Жолоодлогын шалгалтыг тухайн шалгалт өгч буй ангиллын тээврийн хэрэгслээр авна. Жолоодлогын шалгалтыг оноогоор дүгнэж, шалгалтын явцад тэмдэглэл хөтөлнө.

Тав. Үнэмлэх олгох

5.1. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх, мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэх олгох арга хэмжээг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, түүний эрх олгосон захиргааны байгууллага зохион байгуулна.

5.2. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч болон мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэхийг загварын дагуу хэвлүүлэх, нууцлалын шаардлагыг хангасан байна.

5.3. Загварыг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.

5.4. Дараах шаардлагуудыг хангасан усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч нь сургалтанд хамрагдаж, мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэх авч болно. Үүнд:

5.4.1. Жижиг оврын усан замын тээврийн хэрэгслийг 2-оос дээш жил жолоодож, мэргэжлийн зохих дадал, туршлага хуримтлуулсан байх.

5.4.2. Эрүүл мэндийн үзлэгт тэнцсэн байх.

5.4.3. Усанд сэлэлтийн дунд түвшний ур чадвар эзэмшсэн болон усчин аврагчийн үнэмлэх, гэрчилгээтэй байх.

5.5. Шинээр болон үнэмлэх нөхөж авах шалгалтад тэнцсэн суралцагч дараах материалыг бүрдүүлсэн байна. Үүнд:

- Мэргэжлийн шалгалтын комиссын дүгнэлт;
- Эрүүл мэндийн үзлэгийн хуудас;
- Жолоочийн үнэмлэх олгох хуудас;
- 3х4 хэмжээтэй өнгөт гэрэл зураг 3 ш;
- Үнэмлэхний төлбөр төлсөн баримт;
- Усан замын тээврийн хяналтын улсын байцаагчийн тодорхойлолт (нөхөн авах үед);

5.6. Гал түймэр, үер, усны аюул зэрэг байгалийн хүчин зүйлийн улмаас үнэмлэхээ үрэгдүүлсэн тохиолдолд холбогдох байгууллагын баримт нотолгоог үндэслэн нөхөн олгож болно.

5.5. Энэхүү журмын 5.6 дахь зүйлд зааснаас бусад шалтгаанаар мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэхээ үрэгдүүлсэн бол журмын 4.3. дахь хэсэгт заасан шалгалтын дүнг үндэслэн нөхөж олгоно.

5.7. Мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэхний хүчинтэй хугацаа 5 жил байх бөгөөд хугацааг 5 жил тутамд сунгана.

5.8. Монгол Улсын хууль тогтоомж зөрчсөний улмаас усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхээ хасуулсан этгээд хөвөлтөд гарах, усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодохыг хориглоно.

Зургаа. Бусад зүйл

6.1. Усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, түүний эрх олгосон захиргааны байгууллага нь усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочтой холбогдсон мэдээллийг солилцох чиглэлээр Цагдаагийн болон төрийн бусад мэргэжлийн хяналтын байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

6.2. Энэхүү журмыг зөрчсөн этгээдэд холбогдох хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

---o0o---

Зам, тээврийн хөгжлийн сайд, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын хамтарсан 20.... оны .... дүгээр сарын ..... –ны өдрийн .... тоот тушаалын хоёрдугаар хавсралт

**УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ЖОЛООЧ,
МЭРГЭШСЭН ЖОЛООЧ БЭЛТГЭХ СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР**

1. Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр;
  - 1.1. Усан замын тээврийн хэрэгслийн ангилал - 4-өөс дээш хүний суудалтай, 5 метрээс ихгүй урттай жижиг оврын усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч;
  - 1.2. Сургалтын төрөл – онолын болон техникийн мэдлэг, жолоодлогын ур чадвар олгох;
  - 1.3. Нийт цаг - онол 35 цаг, дадлага 34 цаг;
  - 1.4. Жолоодлогын дадлагыг зуны улиралд гол, мөрөн, нуурын усанд гүйцэтгэх ба дадлагын хичээлээр дараах ур чадварыг эзэмшүүлсэн байна. Үүнд:

Ур чадварын түвшин	Чадварын нэр	Цаг
I	Зогсоол, эрэгт зогсож байгаа усан замын тээврийн хэрэгслийг асаах, хөдөлгөөнд оролцох	12
	Зогсоол, эрэгт байрлуулах, бэхлэх,	
	Зогсоол, эрэгт зогсохын өмнө салхины чиглэлийг зөв тооцоолох	
	Усан замын тээврийн хэрэгслийг нуур, голын гүехэн хэсэг болон эрэг, зогсоолд хайргадуулалгүй зөв зогсоох, буцаж хөдлөх	
II	Саадыг тойрон гарах, бага болон өндөр хурдаар эргэлт, бүтэн эргэлт хийх, ухрах үйлдлүүдийг гүйцэтгэх	8
	Бусад усан замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгүүрээс үүсэх давлагааг хөндлөн гарах	
	Усан замын тээврийн хэрэгслийг хурд авахуулах	
	Хөвөлтөд гарсан үед орчны байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, хурдыг тохируулан явах	
	Инерцийг багасган усан замын тээврийн хэрэгслийг огцом зогсоох	
	Усан замын тээврийн хэрэгсэл хоорондын зайг тохируулан явах	
III	Гэрэлтүүлэг болон урьдчилан анхааруулах дохио, хянах хэрэгслүүд, нэмэлт тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах	8
	Усан замын тэмдэг, тэмдэглэгээний заалтыг биелүүлэх	
	Зөрж өнгөрөх, гүйцэж түрүүлэх үйлдлийг гүйцэтгэх	
Аврах ажиллагаа		

IV	Усны мандал дээр хөвж байгаа “хиймэл хүн” рүү дөхөн очиж, аврах ажиллагааг зөв гүйцэтгэж, аврах цагирагийг ус руу шидэх	2
	Усанд осолдсон хүнд эмнэлгийн анхны шатны тусламж үзүүлэх	
V	Шөнийн жолоодлогын дадлага	4
НИЙТ ЦАГ		34

1.5. Онолын мэдлэгийн хичээлийн хөтөлбөр нь техникийн ерөнхий мэдлэг олгох, хөвөлтийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлийн хууль, эрх зүйн мэдлэг олгоход чиглэгдэнэ. (Онолын мэдлэгийн хичээлийг суралцагч бие даан судалж болно.)

1.6. Суралцагч онолын мэдлэгийн хичээлээр дараах мэдлэгийг эзэмшсэн байна. Үүнд:

Онолын хичээлийн чиглэл	Сургалтын хөтөлбөр	Цаг
Усан замын тээврийн тухай хууль	Нийтлэг үндэслэл	2
	Усан замын тээврийн хяналтыг хэрэгжүүлэх төрийн байгууллагын бүрэн эрх	
	Усан замын тээврийн хэрэгслийн бүртгэл, усан замын тээврийн ажил үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл	
	Усан замын тээвэрлэлтэд оролцогчийн эрх үүрэг, хориглох зүйл	
	Усан замын тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналт, даатгал	
	Хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлага	
	Дагалдах дүрэм, журам, стандартууд	
Хууль, тогтоомж	Зөрчлийн тухай хууль	2
	Байгаль хамгаалах тухай хууль, тогтоомж	
	Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хууль	
	Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль	
Усан замын тээврийн хэрэгслийн хөвөлтийн аюулгүй байдлын дүрэм	Усан замын тээврийн хэрэгслийн ангилал	16
	Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийн үүрэг	
	Давуу эрхтэй усан замын тээврийн хэрэгсэл	
	Зам тавьж өгөх /халз тулгаран зөрөх, чиглэл огтлолцох/	
	Гүйцэж түрүүлэх үйлдэл хийх	
	Үзэгдэх орчин хязгаарлагдсан үед усан замын тээврийн хэрэгслийг жолоодох	
	Хөвөлтийн аюулгүй байдлыг хангах дохионы гэрлүүд	
	Дуут дохио хэрэглэх	
	Шөнийн жолоодлого	
	Хөвөлтийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор туслах тэмдгүүдийг таних, хэрэглэх /усан замын тэмдэг, тэмдэглэгээ/	
	Зангууны ашиглалт, түүний төрөл зориулалт	

	Луужин, газрын зураг ашиглах	
	Аврах хантаазыг сонгох, хэрэглэх, түүний төрөл зориулалт	
	Галын хор, гал унтраах хэрэгслийг ашиглах	
	Ослын үед авах арга хэмжээ, ослын дохио тэмдгүүдийг таних, ашиглах	
	Усны мандал дээрх тусгай зориулалтын /түр/ таних тэмдгүүдийн талаарх ойлголт	
	Усны мотоцикл, бусад хөвөгч хэрэгсэлд тавих тусгай шаардлага	
	Усан замын тээврийн хэрэгслээс байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөлөл, шатах тослох материалын хэрэглээ, хог хаягдлыг зайлуулах	
Техникийн анхны мэдэгдэхүүн	Их биеийн төрөл	8
	Жолоодлогын механизм	
	Хөдөлгүүрийн төрөл	
	Холбоо харилцааны болон цахилгаан тоног төхөөрөмж, гэрэл дохио	
	Бусад төхөөрөмж	
	Далайчдын хэрэглэдэг уяа, зангилааны төрөл, зангидах арга, зориулалт	
Аврах ажиллагаа	Цаг агаарын нөхцөл байдлыг тодорхойлох	8
	Салхи болон давалгааны хүчийг тодорхойлох	
	Далайчдын ёс зүйн талаар	
	Аврах ажиллагааны техник	
	Гол, мөрөн, нуурын (хүйтэн) усанд унасан тохиолдолд осгож амь насаа алдахаас урьдчилан сэргийлэх арга техник	
	Холын аялалд гарахын өмнө анхаарах зүйл	
НИЙТ ЦАГ		36

2. Усан замын тээврийн хэрэгслийн мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр;

2.1. Усан замын тээврийн хэрэгслийн ангилал – 12 хүртэл хүний суудалтай, 5-20 метрийн урттай бага оврын /завь/ усан замын тээврийн хэрэгслээр ачаа, зорчигч тээвэрлэх жолооч;

2.2. Сургалтын төрөл - тээвэрлэлтийн арга зүй, жолоодлогын ур чадвар олгох;

2.3. Нийт цаг - онол 34 цаг, дадлага 34 цаг;

2.4. Жолоодлогын дадлагыг зуны улиралд гол, мөрөн, нуурын усан дээр хийх ба дадлагын хичээлээр дараах ур чадварыг эзэмшүүлсэн байна. Үүнд:

Жолоодлогын дадлагын түвшин	Чадварын нэр	Дадлагын цаг
I	Зогсоол, эрэгт зогсож байгаа усан замын тээврийн хэрэгслийг асаах, хөвөлтөд гарах	6
	Зогсоол, эрэгт байрлуулах, бэхлэх,	
	Зогсоол, эрэгт зогсохын өмнө салхины чиглэлийг зөв тооцоолох	

	Усан замын тээврийн хэрэгслийг нуур, голын гүехэн хэсэг болон эрэг, зогсоолд хайрагуулалгүй зөв зогсоох, буцаж хөдлөх	
II	Саадыг тойрон гарах, бага болон өндөр хурдаар эргэлт, бүтэн эргэлт хийх, ухрах үйлдлүүдийг гүйцэтгэх	8
	Бусад усан замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгүүрээс үүсэх давлагааг хөндлөн гарах	
	Усан замын тээврийн хэрэгслийг хурд авахуулах	
	Хөвөлтөд гарсан үед орчны байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, хурдыг тохируулан явах	
	Инерцийг багасган усан замын тээврийн хэрэгслийг огцом зогсоох	
	Усан замын тээврийн хэрэгсэл хоорондын зайг тохируулан явах	
III	Гэрэлтүүлэг болон урьдчилан анхааруулах дохио, хянах хэрэгслүүд, нэмэлт тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах	4
	Усан замын тэмдэг, тэмдэглэгээний заалтыг биелүүлэх	
	Зөрж өнгөрөх, гүйцэж түрүүлэх үйлдлийг гүйцэтгэх	
Аврах ажиллагаа		
IV	Усны мандал дээр хөвж байгаа “хиймэл хүн” рүү дөхөн очиж, аврах ажиллагааг зөв гүйцэтгэж, аврах цагирагийг ус руу шидэх	2
	Усанд осолдсон хүнд эмнэлгийн анхны шатны тусламж үзүүлэх	
V	Шөнийн жолоодлогын дадлага	4
НИЙТ ЦАГ		34

2.5. Онолын мэдлэгийн хичээлийн хөтөлбөр нь хөвөлтийн аюулгүй байдлыг хангах, тээвэрлэлтийн арга зүй, хууль эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэхэд чиглэгдэнэ. (Онолын мэдлэгийн хичээлийг суралцагч бие даан судалж болно)

2.6. Онолын хичээлээр суралцагчдад дараах мэдлэгийг олгосон байна. Үүнд:

Онолын хичээлийн чиглэл	Сургалтын хөтөлбөр	Цаг
Иргэний хууль Тээвэрлэлтийн гэрээ	Тээвэрлэлтийн гэрээний төрлүүд, түүнтэй холбоотой үүрэг хариуцлага, гэрээ байгуулах, гэрээний нөхцөл шаардлага	1
	Гэнэтийн осол болон учирч болох бусад эрсдэлийн улмаас зорчигч, ачаа тээшинд гэмтэл учирсан эсхүл ачаа, тээш алдагдсан, тээвэрлэлтийн хугацаа хожимдсон зэрэг тохиолдолд авах арга хэмжээ	
	Тээвэрлэлтийн явцад зорчигч, ачаа тээш, гэмтэх, алдагдах, тогтоосон хугацаа хожимдсоноос болж тээвэрлэгч, тээвэрлүүлэгчийн хооронд үүссэн зөрчлийг шийдвэрлэх арга зам	

Хөдөлмөрийн болон нийгмийн хамгааллын харилцаа	Ажиллагсадтай хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах	1
	Ажил олгогчийн нийгмийн хамгааллын талаар хүлээх үүрэг, хариуцлага	
Усан замын тээврийн хэрэгслийн бүртгэл, төлбөр хураамж, даатгал	Усан замын тээврийн хэрэгслийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх, гэрчилгээ, улсын дугаар авахад шаардлагатай баримт бичиг	2
	Усан замын тээврийн салбар дахь даатгалын төрлүүд, үүрэг хариуцлага, баталгаа	
	Усан замын тээвэрлэлттэй холбогдсон төлбөр, хураамж	
Усан замын тээврийн салбарын хууль, дүрэм, журам болон стандартууд	Тээвэрлэгч, тээвэрлүүлэгчийн эрх, үүрэг	6
	Усан замын тээврийн хэрэгслийн техникийн аюулгүй байдалд тавигдах шаардлага, техникийн хяналтын үзлэг	
	Тээвэрлэлтийн ажил, үйлчилгээнд тохирсон усан замын тээврийн хэрэгслийг сонгох	
Усан замын тээврийн хэрэгслийн хөвөлтийн аюулгүй байдал	Зорчигч /жуулчин/ тээвэр, тээвэрлэлтийн нөхцөл, шаардлагууд	6
	Овор ихтэй ачаа тээвэрлэх	
	Ачаа тээвэрлэх, чиргүүлд ачааг ачих, бэхлэх, буулгах	
	Усан замын тээврийн хэрэгслийн тэнцвэрт байдлыг хангах үүднээс тавцан дээрх ачааг зөв байрлуулж ачих, ачааллыг тэнцүүлэх	
	Аюултай ачааны заалт, таних тэмдэг	
	Усан замын тээврийн хэрэгслийн техник ашиглалт, экологийн аюулгүй байдал	
Техникийн мэдлэг, засвар үйлчилгээ	Усан замын тээврийн хэрэгслийн ангилал, их биеийн төрөл, зориулалт	6
	Техникийн засвар үйлчилгээ, засварын тогтолцоо	
	Усан замын тээврийн хэрэгсэл болон түүний нэмэлт тоног төхөөрөмж	
	Хөдөлгүүрийн бүтэц, төрөл, ажиллах зарчим, техникийн засвар, үйлчилгээ	
	Тосолгоо, хөргөлтийн систем, ажиллах зарчим	
Усан замын тээврийн хэрэгслийг хөвөлтөд гаргахад бэлтгэх	Цаг агаарын нөхцөл байдлыг тодорхойлох	2
	Зорчигчдод тохирох аврах хантаазыг сонгох	
	Механизмуудын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах, хөдөлгүүрийг асаахад бэлтгэх, хөдөлгөөн эхлэхээс өмнө хөдөлгүүрийг ажиллуулж ажиллагааг нь шалгах	
Аврах ажиллагаа	Салхи болон давалгааны хүчийг тодорхойлох	4
	Далайчдын ёс зүйн талаар	
	Аврах ажиллагааны техник	
	Гол, мөрөн, нуурын (хүйтэн) усанд унасан тохиолдолд осгож амь насаа алдахаас урьдчилан сэргийлэх арга техник	
Холын аялалд гарахын өмнө анхаарах зүйл		
Харилцааны соёл, тээвэрлэлтийн ажил, үйлчилгээний	Хувь хүний харилцааны соёл, ёс зүй, сэтгэл хөдлөл, биеэ авч явах нийтлэг ёс зүй, үйлчилгээний соёл, үйлчлэгч, үйлчлүүлэгчийн харилцаа, үйлчилгээний чанар	6

соёл, чанарыг дээшлүүлэх		
Гадаад хэлний мэдлэг	Тээвэрлэлттэй холбогдсон асуудлаар англиар (үйлчилгээний үнэ тариф, чиглэлийн талаар) энгийн зүйл ярих, ойлголцох чадвар эзэмшүүлэх	
НИЙТ ЦАГ		34

---o0o---

Зам, тээврийн хөгжлийн сайд, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын хамтарсан 20... оны .... дүгээр сарын ..... –ны өдрийн .... тоот тушаалын гуравдугаар хавсралт

Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч, мэргэшсэн жолоочийн мэргэжлийн үнэмлэхний загвар

Тайлбар:

Үнэмлэхний дэвсгэр өнгө нь цагаан цэнхэр, түмэн насан хээн суурьтай, зүүн хэсэгт цэцгэн хээний хагас байх

Нүүрэн тал

- Дээд хэсэгт “усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийн үнэмлэх” гэж Монгол, Англи хэлээр бичнэ;
- Зүүн дээд өнцөгт Монгол Улсын төрийн далбаа;
- Төв хэсэгт “Төрийн соёмбо” шар өнгөөр;
- Хэт ягаан туяаны тусгалд тодрохоор усан хээ болон үнэмлэх олгосон байгууллагын логог олон улсын шаардлагад нийцсэн голограммын нууцлалтайгаар хэвлэх;
- Жолоочийн товч мэдээлэл, 3x4 хэмжээний зурагтай байх;
- Усан замын тээврийн хэрэгслийн ангиллыг тэмдэглэсэн байх;
- Бичвэрийг “Arial” үсгийн фонтоор 6-8 хэмжээтэй бичсэн байна.

Ар тал

- Үнэмлэх олгосон байгууллагын нэр, лого;
- Усан замын тээврийн хэрэгслийн ангиллын тайлбар,
- Үнэмлэх олгосон болон дуусах хугацаа;